

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Att:

Deres ref.
15/162

Vår ref.
15/127-5 671.0/AREL

Dato:
Oslo, 09.02.2015

Høring - Rapport om finansiering av universiteter og høyskoler

Landsorganisasjonen i Norge viser til deres brev av 08.01.15 angående ovennevnte.

LO slutter seg til ekspertgruppens vurdering om at dagens finansieringsmodell og finansieringssystem fungerer såpass bra at det ikke er behov for en full omlegging. LO er derfor positiv til at gruppen foreslår å videreutvikle og forbedre dagens finansieringssystem.

Basisfinansiering

Ekspertgruppen foreslår å videreføre basiskomponenten som i dagens modell (omlag 70 pst.). En god grunnfinansiering er viktig for universitetene og høyskolenes muligheter til å opprettholde et høyt faglig nivå på utdanning og forskning. Men LO hadde sett for seg at basiskomponenten ble økt til fordel for en reduksjon av den resultatbaserte andelen av bevilgningene. Flere undersøkelser viser at dagens insentiver gjør det mer attraktivt å satse på økt produksjon av studiepoeng enn på bedre veiledning og tettere oppfølging fra de vitenskapelige ansatte. Ifølge ekspertutvalget har også vitenskapelig publisering slått ut i lønnsdannelsen, selv om det ikke var tilsiktet.

Utdanning

Ekspertgruppen foreslår å videreføre dagens insentiv knyttet til avlagte studiepoeng innenfor høyere utdanning, men med et noe lavere insentivstyrke enn i dagens finansieringssystem. Forslaget om å gi noe mindre uttelling for avlagte studiepoeng er i tråd med tidligere innspill fra LO.

Det er et klart forbedringspotensial når det gjelder å få flere studenter til å fullføre studiene de begynner på, og få flere til å fullføre innen rimelig tid. Ekspertgruppen foreslår her en ny indikator som skal gi uttelling for uteksaminerte kandidater som skal øke gjennomstrømmingen i utdanningssystemet. LO støtter intensjonen i dette og håper den nye indikatoren vil bidra til å øke gjennomstrømmingen. Samtidig vil LO vise til at andre tiltak kan være like effektive. LO har tidligere tatt til orde for bl.a. 11 måneders studiefinansiering, bygging av flere studentboliger og tettere faglig oppfølging av og tilbakemeldinger til studentene. LO vil også vise til at økt satsing på yrkesveien og styrking av fagskolene som høyere yrkesrettet utdanning kan bidra til å gi flere valgmuligheter for de som avbryter en utdanning på et universitet eller en høyskole.

Ekspertgruppen foreslår at kandidatindikatoren skal gi større uttelling for kandidater på høyere grad (Kr 30 000) enn for kandidater på lavere grad (Kr 10 000). LO mener at satsen på høyere grad må reduseres. SSB melder om et større behov for de med kortere høyere utdanning. En alt for høy uttelling for masterutdanning vil svekke betydningen av korte og praksisrelevante profesjonsutdanninger.

Ekspertgruppen foreslår at uttelling for studiepoeng reduseres fra dagens seks kategorier til fire kategorier. Institusjonene vil dermed få større ansvar for å vurdere de reelle kostnadene ved et fagtilbud før de beslutter den interne budsjettfordelingen. LO mener en grovere kategoriinndeling kan være fornuftig, men vil påpeke at flere fag kan være vanskelig å plassere innenfor de fire kategoriene. Mange fagmiljøer mener at de burde fått en bedre kostnadsdekning, og det er viktig at underfinansiering ikke blir videreført i den nye finansieringsmodellen. Særlig gjelder dette utdannings- og velferdsfag. LO vil derfor oppfordre institusjonene til å styrke rammevilkårene for profesjonsutdanningene for å sikre forskningsbaserte, yrkesrettede og praksisnære studier.

Etter- og videreutdanning

Ekspertgruppen skriver at kandidatuttelling skal gis for alle grader som dekkes av forskriften, og uttelling for lavere grad inkluderer dermed ettårige tilbud innenfor Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) og en del av de etablerte videreutdanningene for sykepleie og helsefag på 1-1,5 år. Men alle tilbud utenfor dette vil få mindre finansiering, og forslaget kan derfor føre til færre videreutdanningstilbud. LO er bekymret for at dette vil ramme arbeidstakere som ønsker å ta en slik kompetanseheving. LO krever derfor at konsekvensen for videreutdanning blir vurdert, slik at man kan sette iverk kompenserende tiltak. For eksempel kan videreutdanning som ikke hører inn under gradsforskriften unntas fra kandidatindikatoren. Hvis ikke dette gjøres frykter LO at det vil svekke arbeidslivets evne til omstilling, og redusere dette tilbudet for store yrkesgrupper.

Studiefinansiering

Ekspertgruppen anbefaler at regjeringen vurderer en justering av studiefinansieringen, ved at det etableres et insentiv for fullføring av hele grader. Ifølge en undersøkelse fra SSB førte en tilsvarende ordning til økt studieprogresjon med nesten ett semester i gjennomsnitt og andelen studenter som gjennomførte på normalt tid økte med nesten fire prosent. LO ser at økonomiske insentiver kan øke gjennomstrømmingen, men slike ordninger svekker en studiefinansiering som er lik for alle. LO er redd for at dette kan forsterke den sosiale ulikheten som er i høyere utdanning, og at ordningen vil falle forskjellig ut blant studenter som studerer under ulike økonomiske, sosiale og faglige forutsetninger. LO mener at studiefinansieringen skal være god nok for alle som tar utdanning, ikke bare de som fullfører.

Forskning

LO er positiv til anbefalingen om å øke premieringen av vitenskapelig publisering i prestisjetunge tidsskrifter. Det vil synliggjøre at norske forskere deltar og bidrar i den internasjonale forskningsfronten. Men LO vil også premiere vitenskapelig publisering som i større grad får frem bredden i den vitenskapelige publiseringen. Publisering på nivå 1 må derfor åpne opp for å gi publikasjonspoeng til vitenskapelig publisering i lærebøker, bøker rettet mot allmennmarkedet, populærvitenskapelige bøker og annen faglitteratur. En slik utvidelse vil endre finansieringssystemet slik at man i større grad premierer både spiss og bredde i den vitenskapelige publiseringen.

Ekspertutvalget foreslår å endre deler av ordningen med SkatteFUNN. De foreslår at forskningssamarbeid skal gjøres om fra en fradragsordning til en rammestyrte tilskuddsordning

på utgiftssiden på statsbudsjettet. LO mener SkatteFUNN er et særdeles viktig virkemiddel for å stimulere næringslivet til å drive forskning og samarbeid med UH-sektoren, og vil gå imot denne endringen. Det kan redusere næringslivets forskningsdel og skape økonomiske vanskeligheter for instituttsektoren. Dersom regjeringen ønsker å stimulere til økt forsknings- og utviklingssamarbeid, bør dette skje gjennom andre virkemidler som brukerstyrte programmer og sentre for forskningsdrevet innovasjon.

Internasjonalisering

LO er opptatt av å legge forholdene til rette for at studenter og forskere skal få studere og forske i andre land. LO støtter derfor forslagene om å gi institusjonene større premiering for økt utveksling av studenter (Erasmus+ m.v.) og at det innføres en ny indikator for ansattmobilitet blant yngre forskere som har utenlandsopphold. LO er også positiv til en indikator for inntekter fra alle EU-prosjekter (forskning, utdanning og regionale prosjekter). Dette er viktig for å stimulere til mer internasjonalt forskningssamarbeid og øke tilbakeføringen av norske forskningsmidler fra EU (Horisont 2020 m.v.). Men LO er kritisk til at hovedvekten bare legges på EU/Europeiske programmer. Det er viktig at norske forskningsmiljøer deltar i den globale forskningsfronten som i større grad pågår i ikke-vestlige land, og vi må bygge faglige nettverk med utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljøer i fattigere deler av verden.

Arbeidslivsrelevans i høyere utdanning

LO deler ekspertgruppens framstilling om at dimensjoneringen av norsk høyere utdanning fungerer godt. Det er lav arbeidsledighet og lav mistilpasning blant ferdige kandidater. Studentene velger i hovedsak i tråd med arbeidsmarkedets behov, men det finnes samtidig utfordringer med å skaffe nok arbeidskraft til viktige yrker for samfunnet. Eksempler på dette er fagarbeidere, lærere innenfor yrkesfag og profesjoner innenfor helse og omsorgssektoren.

LO støtter også forslaget om utvikling av én felles informasjons-portal som gir studiesøkende og andre interesserte lett tilgjengelig informasjon om studie-tilbudene, inkludert innhold, arbeidslivsrelevans og arbeidsmarkedssituasjonen for ferdige kandidater.

Ekspertgruppen anbefaler konkurranse ved tildeling av nye studieplasser, for å styrke arbeidslivsrelevansen. Men som de selv peker på så kan dette øke midlertidigheten, hvis studieplassene skal tildeles for en kortere tidsperiode. LO vil vise til at andelen midlertidig ansatte blant det vitenskapelige personalet var på 18 prosent i 2013, og frykter at forslaget vil forsterke midlertidigheten på høyskolene og universitetene. LO vil derfor avvise dette forslaget, alternativt må man tildele studieplassene over et langt tidsperspektiv.

Utviklingsavtaler

Ekspertgruppen foreslår at det innføres en utviklingsavtale, som vil gi et sterkere insentiv til samarbeid for UH-institusjonene enn i dag. Utviklingsavtalen bygger videre på dagens ordning for utviklingsavtale, med bruk av strategiske midler for å stimulere til samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon (SAK). Sak-prosessen ble forøvrig innført av regjeringen Stoltenberg I, som følge av forrige gjennomgang av finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.

LO mener forslaget til utviklingsavtale er interessant, og at det kan bidra positivt til et tettere samarbeid mellom universitets- og høyskolesektoren og arbeidslivet. Samtidig må en slik avtale også bidra til at de som ikke gjør det så bra, får støtte til å utvikle seg bedre måloppnåelse.

LO merker seg at ekspertgruppen ønsker å sikre at arbeidslivet i hele landet skal få tilgang på

godt kvalifiserte kandidater. I den kommende strukturmeldingen blir det viktig å sikre at en eventuell reduksjon av antall institusjoner ikke fører til det motsatte.

Utviklingsavtalen må også inneholde krav om redusert midlertidighet. LO vil her vise til at Stoltenberg I regjeringen fikk flertall i Stortinget i sin forskingsmelding for at arbeidet med å redusere midlertidigheten skulle tas inn i styringsdialogen mellom institusjonene og departementet. Hvis institusjonene ikke klarte å redusere midlertidigheten, skulle de ble pålagt å lage en egen plan for å redusere midlertidigheten og i ytterste konsekvens ville manglende måloppnåelse kunne få budsjettmessige konsekvenser. Slik sett hører dette arbeidet naturlig med under utvikling av institusjonens måloppnåelse.

LO mener også at ekspertgruppen legger til grunn en snever tilnærming til samfunnet. Gjennom hele innstillingen snakkes det mye om næringslivet, og i mindre grad om arbeidslivet og alle deler av samfunnet. LO vil her vise til at også offentlig sektor har et betydelig og utstrakt samarbeid med universitetene og høyskolene, både innenfor utdanning og forskning. LO vil derfor anbefale regjeringen å legge til grunn et bredere samfunnsperspektiv i den videre utviklingen av slike samarbeidskontrakter.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Trude Tinnlund
(sign.)

Stein Reegård
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.